

at have taget Borgerskab, blev indstævnede (Hübertz: Aktstykker vedk. Aarhus, II, 230), og 1690 fandtes der i Tønder over 100, der aflagde Borgered, fordi det var lykkedes de yngre Borgere i mange Aar at undgaa det (Andresen: Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern, 37). Adskillige har kunnet drive et Erhverv og være bortflyttede eller døde, inden en Razzia fandt Sted. Disse to Eksempler viser yderligere, at Aaret for Borgerskabet ikke er identisk med det Aar, hvori den paagældende begyndte sit Erhverv.

Amtsforvalter Swanes Arbejde er et værdifuldt Materiale til Jyllands Historie, og det maa haabes, at han faar Lejlighed til at videreføre det.

H. S.

C. Klitgaard: Vester Brønderslev Sogns og Brønderslev Købstads Historie.

Vendsyssels Historiker har i sin Skildring af Brønderslevs Udvikling været udsat for den Vanskelighed, at Bysamfundet er saa ungt, at det endnu ikke har faaet nogen Historie. Først 1921 fik Kommunen Købstadrettighed. Hovedinteressen knytter sig derfor til Fortællingen om det gamle Sogn. Det har paa de fleste Omraader ikke adskilt sig fra andre i Vendsyssel, men har dog paa et enkelt Punkt haft en særlig Stilling ved at være Hjemstedet for Tilvirkningen af en Art sorte Potter. Herom giver Bogen god Underretning, ligesom det øvrige traditionsbestemte Bondeliv omtales udførligt. Bysamfundets Vækst i forrige Aarhundrede som Følge af de forbedrede Samfærdselsmidler og det økonomiske Opsving er en Skildring paa første Haand, og Bogen giver i Reproduktioner af gamle Træsnit fra Illustreret Tidende gode Billeder af Vendsyssels Kultur i 1860'erne.

Som alle Bøger fra Postmester Klitgaard er ogsaa denne meget detailrig. Den vil være nødvendig ved ethvert indgaende Studium af Vendsyssels Historie.

H. S.

Aage Brask: Kjellerup.

De forholdsvis sjældne Monografier over vore Herregaarde er blevet forøget med en Skildring af Kjellerup

(Svendstrup S., Onsild Herred) af Godsejer, cand. jur. Aage Brask. Med en overordentlig Flid har Forfatteren samlet Stof til Godsets Historie, og det bliver bekræftet her som andre Steder, at det blivende er Godset, medens Adelsslægterne skifter. Særlig for den ældste Tid har Forfatteren bestræbt sig for at samle Materiale, og i et Kapitel om en formentlig falsk Lavhævd fra 1515 fører han Læseren ind i de Metoder, Datidens godssamlende Adelsmænd benyttede.

Kjellerup nævnes første Gang 1299, men Bogen gør et Forsøg paa at føre Gaardens Historie endnu længere tilbage til Thorgunneshøns berømte Æt. Med en ikke ringe Energi har Forfatteren samlet Oplysninger, men gør dog opmærksom paa, at man paa dette Omraade er inde i Hypotesernes Verden. Bogen fører saaledes ind til Problemet om vore Storgodsers ældste Historie, som endnu kun er strejft, men staar i en nøje Sammenhæng med de Gaarder, der knytter sig til vort ældste Aristokratis Skæbne. Ingen tør vel betvivle, at Adelsens Historie gaar længere tilbage, end de skriftlige Kilder rækker, Vanskeligheden ligger i at finde det forbindende Led mellem vore ældste Stormænd og den senere Middelalders Adel. Den tidlige Middelalders Bondehøvding er en interessant Type i Danmarks Historie.

Først i det 20. Aarhundrede blev Kjellerup for Alvor truet, Godset undgik ikke en delvis Udstykning og omfatter nu ca. 350 Tdr. Land. 1839 laa knap 400 Tdr. Land Ager og Eng og ca. 1300 Tdr. Hede under Gaarden foruden 5—600 Tdr. Land Skov. Der er saaledes kun en Torso tilbage, og uden at være nogen stor Spaamand kan man forudsige, at Kjellerup har oplevet sin bedste Tid, om hvilken Aage Brasks Bog er et smukt Mindesmærke.

H. S.